

Puhe Merenkulkijoiden muistomerkillä

Pyhäinpäivänä 6.11.2021

Antti Lemmetyinen

Hyvä Merisataman rantakalliolle kokoontunut väki

Tämä majakkaa muistuttava *Merenkulkijoiden muistomerkki* on kutsunut vuosikymmenten ajan erityisesti merenkulkijoita, heidän läheisiään ja merenkuljajärjestöjen edustajia tulemaan tänne kunniakäynnille. Se, että kokoonnumme tänne juuri pyhäinpäivänä, kertoo, että mielessämme on erityisesti mereen menehtyneiden ja sinne jääneiden muistaminen. Samalla se on kunnianosoitus myös kaikille, joiden työnä ja tehtävänä on tänäänkin kulkea laivoilla maailman merillä – joskus äärimmäisen vaikeissa ja vaarallisissa olosuhteissa.

Näen tänään monet tutut kasvot kunniakäynnille tulleiden joukossa. Monille – kuten minullekin – on tullut pyhäinpäivän vieton perinteeksi käydä täällä muistamassa niitä, joiden hautapaikka on meri. *Säännölliset* pyhäinpäivän kunniakäynnit merenkulkijoiden muistomerkillä alkoivat vuonna 1984. Sain olla silloin mukana. Tuo käynti on jäänyt mieleeni, koska silloin oli paikalla paljon surevia omaisia ja läheisiä, kun samalla paljastettiin muistomerkkin sisäpuolelle viisi vuotta aiemmin talvimyrskyssä uponneen m/s Malmin muistolaatta. Siinä on 14 mereen huuhtoutuneen nimet – osa minullekin tuttuja nimiä.

Hiililastissa olleen Malmin upottua järjestimme muistotilaisuuden Hampurin merimieskirkolla. Siihen osallistuivat sillä kertaa Hampurin satamassa olleiden suomalaisten laivojen miehistöt. He tunsivat hukkuneet ja myös ne 14, jotka saatiin pelastettua. Vaikka tuosta muistotilaisuudesta on kohta 42 vuotta, muistan sen kuin eilisen illan – niin koskettava oli tunnelma. Me olemme elossa – se olisi voinut osua meidänkin kohdalle. Toissa viikolla joku kyseli facebook-ryhmässä ”Skönarit ja muut meren kulkiat” m/s Malmin uppoamiseen liittyvää yksityiskohtaa. Yksi kommentti oli: ”Älä muistele niin vanhaa ikävää asiaa”. Mutta me haluamme muistaa ja saamme muistella kaikkia mereen jääneitä. Siksi yhä uudelleen aina pyhäinpäivänä tulemme näille kallioille.

Ett av grundelementen för allhelgonadagen är att minnas och komma ihåg de som har gått över tidens gräns före oss. Därför tänds minnesljus på gravplatserna i dag. Här på strandklippan vänder våra blickar till havet. Vi minns de, vars gravplats är havet. I Bibeln läser vi att vid tidens slut även havet ger de döda – de väcks till ett evigt liv. Den traditionella fartygsparaden av Sjöräddningsfartyg är alltid lika imponerande. Den får oss att tänka att även vi räddas från drunkning på livets hav. Våra tankar kan i dag skynda till de gravar som är så långt borta, att vi inte har möjlighet att besöka dem. Vi minns våra kära som ligger i dem.

(Edellinen kappale suomeksi) Pyhäinpäivän yksi peruselementti on muistaa ja muistella heitä, jotka ovat menneet meitä ennen ajan rajan yli. Siksi kaikilla hautausmailla sytytetään tänään muistokynttilöitä. Tässä rantakalliolla meidän katseemme kääntyvät kohti merta. Muistamme heitä, joiden hautapaikka on meri. Raamatun mukaan kerran aikojen lopussa myös meri antaa kuolleen – heidät herätetään iankaikkista elämä varten. Meripelastusseuran alusten perinteinen kunniaa tekevä ohi purjehdus on vaikuttava. Se pysäyttää meidät ajattelemaan, että meidätkin pelastetaan hukkumasta elämän merellä. - Ajatuksemme saattavat tänään rientää myös niille haudoille, jotka ovat niin kaukana, ettemme voi niillä nyt käydä. Muistamme niihin haudattuja rakkaitamme.

Mielessäni on yö Biskajanlahdella kymmeniä vuosia sitten. Olin laivapappina matkalla Ranskasta Lounais-Englantiin. Tuuli oli noussut hirmumyrskyn rajalle, 12 boforiin. Kapteenikin oli koko yön komentosillalla. Oli uuden vuoden yö ja ehkäpä juuri siksi puhuimme myös elämästä ja sen kulusta. Mieleeni on jäänyt kapteenin viisas ajatus: ihminen tekee oman tulevaisuutensa omilla valinnoillaan. Valitsin tämän ammatin, siksi olen nyt täällä myrskyävällä Biskajalla. Puhuimme enemmänkin merimiesammattista ja perheestä, joita kumpikin tuolloin ikävöimme. Hän sanoi, että pitää osata ajatella, miten toivotun tulevaisuuden voi toteuttaa. Huolellinen varustautuminen pahimman mahdollisen varalle on jokaisen laivanvarustamon ja kaiken koulutuksen tärkeä tehtävä. Se mikä koskee merenkulkua, koskee elämääkin, hän jatkoi ja lisäsi, että tuuriakin tarvitaan, myös elämässä. Arvelin, että sitä voisi sanoa siunaukseksi. Niin voi, kuului kipparin vastaus pimeästä.

Någon kan säga att man klarar livet med lycka och god tur, bara man först gör sitt bästa. Få är väl de som tänker att vi bara klarar oss med vår egen kunskap. Psaltarpsalm 121 har en försäkran till oss för livets hav: ”Herren skall bevara dig för allt ont, han skall bevara din själ. Herren skall bevara din utgång och din ingång, från nu och till evig tid.” Detta gäller även då när vår egen beredskap inte räcker till, turen tar slut och livets stormar blir för hårda. Även den som har fått hårda stötar i livet får trösta sig att hen kommer fram till slut - leds till den himmelska hamnen.

(Edellinen kappale suomeksi) Joku saattaa sanoa, että elämästä selviää hyvällä onnella tai hyvällä tuurilla, kunhan vain ensin tekee parhaansa. Ei taida kukaan ajatella, että selviämme kaikesta vain omilla taidoillamme. Psalmissa 121 on meille vakuutus elämän merelle: ”Herra varjelee sinut kaikesta pahasta, hän suojelee koko elämäsi. Herra varjelee sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina.” Tämä pätee siinäkin tapauksessa, että oma varustautumisemme ei riitä, tuuri loppuu ja elämän myrskyt käyvät liian kovina. Kovia kolhuja elämässään saanutkin voi luottaa, että hän pääsee kerran perille, taivaan haminaan.

Pyhäinpäivänä Merenkulkijoiden muistomerkillä on osuvaa muistuttaa ikivanhasta kirkon symbolista, kuvasta, jossa on ihmisillä lastattu pieni purjelaiva. Kirkkolaiva seilaa elämän merellä. Sitä täydentää 100-luvulta peräisin oleva seinämaalaus, joka on löytynyt Jerusalemissa Pyhän haudan kirkon alla olevasta luolasta. Siinä on pursi, josta on masto katkennut. Haaksirikosta huolimatta laiva on tullut perille, koska kuvan alla ovat sanat: Domine ivimus – Herra, me olemme tulleet.

Tänään muistamme heitä, jotka ovat jo tulleet perille. Meidän matkamme elämän merellä jatkuu.

”Herra varjelee sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina.”